

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Qvaestio LXX. De circuncisione, quæ præcessit baptism[u]m.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

Alias, e. c. l. c. conio. marj.

intelligi, uel propter perseverantiam macula, aut actualis commissionis simul cum baptismo, uel propter ipsum impedire sacramenti effectum. Inter quae tanti refert, quod sola fictio (quae nihil aliud uidetur quam impedire gratiam) per penitentiam delenda est, cum peccatis commissis post baptismum: reliqua autem per baptismi ualorem recedente fictione delentur.

14. c. d. q. 3. ar. 1. 2. 3. & 4. 17. q. 3. ar. 4. c. 1.

Ad hoc eam uideatur deseruire litera. dicens, Et etiam simul existentium cum baptismo: excipitur: autem sola fictio, quoniam ipsa est, quae contrariatur sacramento: nec puto fictionis peccato intelligendum in proposito crimen illud, quod fundat fictionem (pura incredulitatem) sed ipsam malam intentionem sacramenti, quae sacrilegi species est: hic enim actus est proprie fictio: quoniam isto actu monstrat, qui baptizatur se uelle quod non uult. Et confirmatur hoc ex uerbis Augusti. dicens, Cum illa fictio ueraci confessione recesserit, quae corde in malitia uel sacrilegio perseverante, peccatorum abluionem non sinebat fieri: ex hoc eam quod nullam speciem peccati fictionis tribuit, nisi sacrilegium, insinuat, uidetur, quod sit illa fictio. Et hinc sequitur, quod talis fictio sufficienter confiteretur, dicendo se iniuriam fecisse baptismum, ponendo illi obicem peccati mortalis, & confitendo commissam post baptismum.

lib. de bapt. p. contra Donat. ca. 1. ar. c. 10. 7.

Alias, abolitio. n. m.

q. 66. ar. 9.

Aduerte quoque aliud esse dimidium a Deo expectare ueniam, & aliud esse uariis medijs a Deo expectare ueniam. Primum est impium, secundum hic docemur, dum baptizatus, per medium penitentiae, & per medium baptismi simul, a Deo expectat ueniam. Cogimur autem ad utrum-

rectam fidem Christi habere, & sacramentum uenerari, & uelle se Christo conformari, & uelle a peccato recedere. unde cuiusque peccato uult homo inhaerere, si ad baptismum accedit, fictus accedit, quod est inuoluntate accedere: sed hoc intelligendum est de peccato mortali, quod gratiae contrariatur, non autem de peccato ueniali. unde fictio hic quodammodo includit omnem peccatum.

ARTICVLVS X.

Utrum fictione recedente, baptismus suum effectum consequatur.

AD DECIMUM sic proceditur. Videtur, quod fictione recedente, baptismus suum effectum non consequatur. Opus enim mortuum, quod est sine charitate, non potest unquam uiuificari: sed ille qui fictus accedit ad baptismum, recipit sacramentum sine charitate. ergo nunquam potest uiuificari hoc modo, ut gratiam conferat.

¶ 2. Preter. Fictio uero esse fortior quam baptismus, cum impediatur eius effectum: sed fortius non tollitur a debiliore. ergo peccatum fictionis non potest tolli per baptismum fictione impeditum. & sic baptismus non consequetur suum effectum, qui est remissio omnium peccatorum.

¶ 3. Preter. Contingit quod aliquis sic accedat ad baptismum, & post baptismum multa peccata committat, quae tamen per baptismum non tolluntur: quia baptismus tollit peccata praeterita, non futura. ergo baptismus talis, nunquam consequetur suum effectum, qui est remissio omnium peccatorum.

SED CONTRA est, quod Augustinus dicit in libro de baptismo, tunc ualere incipit ad salutem baptismus, cum illa fictio ueraci confessione recesserit, quae corde in malitia uel sacrilegio perseverante, peccatorum abluionem non sinebat fieri.

RESPON. Dicendum, quod (sicut supra dictum est) baptismus est quaedam spiritualis regeneratio. cum autem aliquis generatur, simul cum forma recipit effectum formae, nisi sit aliquid impediens, quo remoto forma rei generata perficit suum effectum: sicut simul cum corpore graue generatur, mouetur deorsum, nisi sit aliquid prohibens, quo remoto statim incipit

moueri deorsum. Et similiter quando aliquis baptizatur, accipit characterem, quasi formam, & consequitur proprium effectum, qui est gratia remittens omnia peccata. Impeditur autem quandoque per fictionem: unde oportet quod remota ea per penitentiam, baptismus statim consequatur suum effectum.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod sacramentum baptismi est opus Dei, & non hominis: & ideo non est mortuum in ficto, qui sine charitate baptizatur.

AD SECUNDUM dicendum, quod fictio non remouetur per baptismum, sed per penitentiam subsequentem, quae remota, baptismus aufert culpam, & reatum omnium peccatorum precedentium baptismum, & etiam simul existentium cum baptismo. unde Augustinus dicit in libro de baptismo: Soluitur hesternus dies, & quicquid superest, soluitur, & ipsa hora momentumque ante baptismum, & in baptismum: deinceps autem continuo reus esse incipit. & sic ad baptismi effectum consequendum concurrunt baptismus, & penitentia: sed baptismus sicut causa per se agens: penitentia sicut causa per accidens, id est remouens prohibens.

AD TERTIUM dicendum, quod effectus baptismi non est tollere peccata futura, sed praesentia uel praeterita. & ideo recedente fictione, peccata sequentia remittuntur quidem, sed per penitentiam, non per baptismum. Unde non remittuntur quantum ad totum reatum, sicut peccata praecedentia baptismum.

QVAESTIO LXX.

De circumcisione, quae praecessit baptismum, in quatuor articulos diuisa.

DEINDE considerandum est de preparatoris ad baptismum. Et primo de preparatorio, quod praecessit baptismum, id est, de circumcisione. Secundo, de preparatorijs, quae concurrunt simul cum baptismo, scilicet de catechismo & exorcismo.

CIRCA primum queruntur quatuor.

¶ Primo, Utrum circumcisio fuerit preparatoria, & figuratiua baptismi.

¶ Secundo, De institutione ipsius.

¶ Tertio, De ritu eius.

¶ Quarto, De effectu ipsius.

que simul medium recurre: quia credimus praecedentia peccata remitti, quo ad culpam, & poenam totaliter (hoc enim continet gratia baptismalis) fictionem uero cum posterioribus peccatis remitti quidem quo ad culpam, quo ad penam uero non, nisi quantum sacramento penitentiae remittuntur. Unde apparet falsitas allegata superioris glossae, praeter id, quod est contra textum.

¶ Super Quaestionem septuagesimam, & quaestionem septuagesimam primam.

CIRCA quaest. 70. & 71. nihil scribendum uidetur nisi in his, quae dicuntur in arti. 3. de causalitate exorcismorum. Non caret siquidem scriptura duo ibi dicta. primum est circa aptionem sensuum per exorcismos baptismales. Secundum est circa uersionem, quae fit in uertice baptizati, quod operatur conseruationem gratiae baptismalis. Primum enim intelligo non sic, quod exorcismus mouat interiorum infectionem sensuum animae, quia hoc sine gratia non uideo posse fieri in paruulis, quicquid sit in adultis: sed intelligo sic quod potestas demonis ad praeccludendum sensus interiores animae coefferat demoni propter interiorum infectionem animae per exorcismum impeditur, ne scilicet ob infectas interiores animae partes praeccludat illas ad sentiendum spiritualia, quae Christi sunt, ita quod potestas demonis per exorcismos baptismales impeditur ne possit extrinseca obstacula sacramento, & intrinseca sacramenti effectui praestare. ¶ Secundum dictum, cum de actu conseruatione intelligi nequeat, de pascha opor-

ARTICVLVS PRIMVS.

A ad exercitium actus: sed circumcisio quantum ad professionem fidei, quæ requiritur in baptismo, sicut dictum est. *

In corp. art. 1.

Utrum circumcisio fuerit preparatoria & figuratiua baptismi.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur, quod circumcisio non fuerit preparatoria & figuratiua baptismi. Ois enim figura habet aliquam similitudinem cum suo figurato: sed circumcisio nullam habet similitudinem cum baptismo. ergo uidetur, quod non fuerit preparatoria & figuratiua baptismi.

ARTICVLVS II.

Utrum circumcisio fuerit conuenienter instituta.

AD SECUNDVM sic proceditur. Videtur, quod circumcisio fuerit inconuenienter instituta: sicut enim dictum est, * in circumcisioe fiebat quedam fidei professio: sed a peccato primi hominis nullus unquam saluari potuit, nisi per fidem passionis Christi, secundum illud 1. om. 3. Quem proposuit Deus propitiorem per fidem in sanguine ipsius. ergo statim post peccatum primi hominis, circumcisio institui debuit, & non tempore Abrahæ.

1. 2. q. 102. art. 5. ad 1. Et q. 103. art. 1. ad 3. Et 4. d. 1. art. 2. q. 4. cor. Et q. 2. art. 1. q. 3. p. to. art. preced.

¶ 2 Præ. In circumcisioe homo profitebatur obseruantiam ueteris legis, sicut in baptismo profitebatur obseruantiam nouæ legis, unde Apost. dicit Gal. 5. Testificor omni homini circumcidenti se, quoniam debitor est uniuersæ legis faciendæ: sed legalis obseruantia non est tradita tempore Abrahæ, sed magis tempore Moyse, ergo inconuenienter instituta est circumcisio tempore Abrahæ.

¶ 3 Præ. Circumcisio fuit figuratiua & preparatiua baptismi: sed baptismus exhibetur omnibus populis, secundum illud Matth. ult. Eures docete omnes gentes, baptizantes eos. ergo circumcisio non debuit institui, ut obseruanda tantum ab uno populo iudeorum, sed ab omnibus populis.

¶ 4 Præ. Carnalis circumcisio debet respondere spirituali, sicut figura figurato: sed spiritualis circumcisio quæ fit per Christum, indifferenter conuenit utrique sexui: quia in Christo Iesu non est masculus & femina, ut dicitur Galath. 3. ergo inconuenienter est circumcisio instituta, quæ cõpetit solis maribus.

SED CONTRA est, quod sicut legitur Gen. 17. circumcisio est instituta a Deo, cuius perfecta sunt opera.

RESPON. Dicendum, quod (sicut dictum est *) circumcisio erat preparatoria ab baptismum, in quantum erat quedam professio fidei Christi, quam etiam nos in baptismum profiteamur. Inter antiquos autem patres primus Abraham promissionem accepit de Christo nascituro, cum dictum est ei Gen. 2. In semine tuo benedicentur omnes gentes terræ. Ipse etiam primus se a societate infidelium segregauit, secundum mandatum Dei dicentes sibi, Egrede de terra tua, & de cognatione tua: & ideo conuenienter circumcisio fuit instituta in Abraham.

art. preced.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod immediate post peccatum primi patris, propter doctrinam ipsius Adæ (qui plene instructus fuerat de diuinis) adhuc fides & ratio naturalis in tantum uigebat in homine, quod non oportebat determinari hominibus aliqua signa fidei & salutis: sed unusquisque pro suo libito fidem suam aliquibus signis protestabatur. sed circa tempus Abrahæ, diminuta erat fides, plurimis ad idolatriam declinantibus: obscurata etiam erat ratio naturalis per augmentum carnalis concupiscentiæ usque ad peccatum contra naturam: & ideo conuenienter tunc, & non ante fuit instituta circumcisio ad prostendum fidem, & ad minuendum carnalem concupiscentiam.

Alias protestantibus.

AD SECUNDVM dicendum, quod legalis obseruatiã tradi non debuit, nisi populo iam cõgregato: quia lex ordinatur ad bonum publicum, ut in secunda parte dictum est. * Populus autem fidelium congregandus erat aliquo signo sensibili, quod est necessarium ad hoc,

1. 2. q. 90. art. 2.

oportet intelligi, sic quod uictio illa operatur quoddam actuale auxilium faciens ex parte baptizati ad cõseruationem gratiæ susceptæ. Constat autem auxilium hoc in actu secundo, qui in adultis tunc excita- tur, aut adiuuatur, in parualis autem, non, nisi tempore exten- sionis gratiæ ad operatioem locum habere potest.

¶ 2 Præ. Apostolus dicit primæ Cor. 10. de anti- quis patribus loquens, quod omnes in nube & in mari baptizati sunt: non autem dicit, quod in circumcisioe baptizati sint. ergo protectio columnæ nubis, & transitus maris rubri, magis fuerunt preparatoria ad baptismum & figuratiua ipsius, quam circumcisio.

¶ 3 Præ. Supra dictum est, * quod baptismus Ioã- nis fuit preparatorius ad baptismum Christi: si ergo etiam circumcisio fuit preparatoria & figuratiua baptismi Christi, uidetur quod baptismus Ioannis fuerit superfluous, quod est inconueniens: non ergo circumcisio fuit preparatoria & figuratiua baptismi.

SED CONTRA est, quod Apost. dicit Col. 2. Circumcisio estis circumcisioe non manufacta, in expoliatio nec corporis carnis, sed circumcisioe Christi, cõseruati ei in baptismo.

RESPON. Dicendum, quod baptismus dicitur sacramentum fidei: in quantum, scilicet in baptismo fit quedam fidei professio, & per baptismum aggregatur homo congregationi fidelium. eadem autem est fides nostra & antiquorum patrum, secundum illud Apost. 2. Cor. 4. Habentes eundem spiritum fidei, credimus. Circumcisio autem erat quedam professio fidei, unde dicitur Rom. 4. quod Abraham accepit circumcisioem tamquam signaculum fidei, unde & per circumcisioem antiqui aggregabantur collegio fidelium. unde manifestum est, quod circumcisio fuit preparatoria ad baptismum, & prefiguratiua ipsius, secundum quod antiquis patribus omnia in figuram futuræ contingebant (ut dicitur primæ Cor. 10.) sicut & fides eorum erat de futuro.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod circumcisio habebat similitudinem cum baptismum, quantum ad spirituales effectum baptismi. nam sicut per circumcisioem auferebatur quedam carnalis pellicula, ita per baptismum homo expoliatur a carnali cõseruatione.

AD SECUNDVM dicendum, quod protectio columnæ nubis, & transitus maris rubri, fuerunt quedam figure nostre baptismi, quo renascimur ex aqua significata per mare rubrum, & Spiritu sancto significato per columnam nubis: non tamen per hæc fiebat aliqua professio fidei, sicut per circumcisioem. & ideo prædicta duo * erant tantum figure, & non sacramenta. Circumcisio autem erat etiam sacramentum preparatorium ab baptismum: minus tamen expresse figurans baptismum, quantum ad exteriora, quam prædicta. & ideo Apostolus potius fecit mentionem de prædictis, quam de circumcisioe.

AD TERTIUM dicendum, quod baptismus Ioannis fuit preparatorius ad baptismum Christi, quantum

Supra q. 41. art. 1. ad 1. Et q. 42. art. 1. ad 1. Et q. 43. art. 1. ad 1. Et q. 44. art. 1. ad 1. Et q. 45. art. 1. ad 1. Et q. 46. art. 1. ad 1. Et q. 47. art. 1. ad 1. Et q. 48. art. 1. ad 1. Et q. 49. art. 1. ad 1. Et q. 50. art. 1. ad 1. Et q. 51. art. 1. ad 1. Et q. 52. art. 1. ad 1. Et q. 53. art. 1. ad 1. Et q. 54. art. 1. ad 1. Et q. 55. art. 1. ad 1. Et q. 56. art. 1. ad 1. Et q. 57. art. 1. ad 1. Et q. 58. art. 1. ad 1. Et q. 59. art. 1. ad 1. Et q. 60. art. 1. ad 1. Et q. 61. art. 1. ad 1. Et q. 62. art. 1. ad 1. Et q. 63. art. 1. ad 1. Et q. 64. art. 1. ad 1. Et q. 65. art. 1. ad 1. Et q. 66. art. 1. ad 1. Et q. 67. art. 1. ad 1. Et q. 68. art. 1. ad 1. Et q. 69. art. 1. ad 1. Et q. 70. art. 1. ad 1. Et q. 71. art. 1. ad 1. Et q. 72. art. 1. ad 1. Et q. 73. art. 1. ad 1. Et q. 74. art. 1. ad 1. Et q. 75. art. 1. ad 1. Et q. 76. art. 1. ad 1. Et q. 77. art. 1. ad 1. Et q. 78. art. 1. ad 1. Et q. 79. art. 1. ad 1. Et q. 80. art. 1. ad 1. Et q. 81. art. 1. ad 1. Et q. 82. art. 1. ad 1. Et q. 83. art. 1. ad 1. Et q. 84. art. 1. ad 1. Et q. 85. art. 1. ad 1. Et q. 86. art. 1. ad 1. Et q. 87. art. 1. ad 1. Et q. 88. art. 1. ad 1. Et q. 89. art. 1. ad 1. Et q. 90. art. 1. ad 1. Et q. 91. art. 1. ad 1. Et q. 92. art. 1. ad 1. Et q. 93. art. 1. ad 1. Et q. 94. art. 1. ad 1. Et q. 95. art. 1. ad 1. Et q. 96. art. 1. ad 1. Et q. 97. art. 1. ad 1. Et q. 98. art. 1. ad 1. Et q. 99. art. 1. ad 1. Et q. 100. art. 1. ad 1. Et q. 101. art. 1. ad 1. Et q. 102. art. 1. ad 1. Et q. 103. art. 1. ad 1. Et q. 104. art. 1. ad 1. Et q. 105. art. 1. ad 1. Et q. 106. art. 1. ad 1. Et q. 107. art. 1. ad 1. Et q. 108. art. 1. ad 1. Et q. 109. art. 1. ad 1. Et q. 110. art. 1. ad 1. Et q. 111. art. 1. ad 1. Et q. 112. art. 1. ad 1. Et q. 113. art. 1. ad 1. Et q. 114. art. 1. ad 1. Et q. 115. art. 1. ad 1. Et q. 116. art. 1. ad 1. Et q. 117. art. 1. ad 1. Et q. 118. art. 1. ad 1. Et q. 119. art. 1. ad 1. Et q. 120. art. 1. ad 1. Et q. 121. art. 1. ad 1. Et q. 122. art. 1. ad 1. Et q. 123. art. 1. ad 1. Et q. 124. art. 1. ad 1. Et q. 125. art. 1. ad 1. Et q. 126. art. 1. ad 1. Et q. 127. art. 1. ad 1. Et q. 128. art. 1. ad 1. Et q. 129. art. 1. ad 1. Et q. 130. art. 1. ad 1. Et q. 131. art. 1. ad 1. Et q. 132. art. 1. ad 1. Et q. 133. art. 1. ad 1. Et q. 134. art. 1. ad 1. Et q. 135. art. 1. ad 1. Et q. 136. art. 1. ad 1. Et q. 137. art. 1. ad 1. Et q. 138. art. 1. ad 1. Et q. 139. art. 1. ad 1. Et q. 140. art. 1. ad 1. Et q. 141. art. 1. ad 1. Et q. 142. art. 1. ad 1. Et q. 143. art. 1. ad 1. Et q. 144. art. 1. ad 1. Et q. 145. art. 1. ad 1. Et q. 146. art. 1. ad 1. Et q. 147. art. 1. ad 1. Et q. 148. art. 1. ad 1. Et q. 149. art. 1. ad 1. Et q. 150. art. 1. ad 1. Et q. 151. art. 1. ad 1. Et q. 152. art. 1. ad 1. Et q. 153. art. 1. ad 1. Et q. 154. art. 1. ad 1. Et q. 155. art. 1. ad 1. Et q. 156. art. 1. ad 1. Et q. 157. art. 1. ad 1. Et q. 158. art. 1. ad 1. Et q. 159. art. 1. ad 1. Et q. 160. art. 1. ad 1. Et q. 161. art. 1. ad 1. Et q. 162. art. 1. ad 1. Et q. 163. art. 1. ad 1. Et q. 164. art. 1. ad 1. Et q. 165. art. 1. ad 1. Et q. 166. art. 1. ad 1. Et q. 167. art. 1. ad 1. Et q. 168. art. 1. ad 1. Et q. 169. art. 1. ad 1. Et q. 170. art. 1. ad 1. Et q. 171. art. 1. ad 1. Et q. 172. art. 1. ad 1. Et q. 173. art. 1. ad 1. Et q. 174. art. 1. ad 1. Et q. 175. art. 1. ad 1. Et q. 176. art. 1. ad 1. Et q. 177. art. 1. ad 1. Et q. 178. art. 1. ad 1. Et q. 179. art. 1. ad 1. Et q. 180. art. 1. ad 1. Et q. 181. art. 1. ad 1. Et q. 182. art. 1. ad 1. Et q. 183. art. 1. ad 1. Et q. 184. art. 1. ad 1. Et q. 185. art. 1. ad 1. Et q. 186. art. 1. ad 1. Et q. 187. art. 1. ad 1. Et q. 188. art. 1. ad 1. Et q. 189. art. 1. ad 1. Et q. 190. art. 1. ad 1. Et q. 191. art. 1. ad 1. Et q. 192. art. 1. ad 1. Et q. 193. art. 1. ad 1. Et q. 194. art. 1. ad 1. Et q. 195. art. 1. ad 1. Et q. 196. art. 1. ad 1. Et q. 197. art. 1. ad 1. Et q. 198. art. 1. ad 1. Et q. 199. art. 1. ad 1. Et q. 200. art. 1. ad 1. Et q. 201. art. 1. ad 1. Et q. 202. art. 1. ad 1. Et q. 203. art. 1. ad 1. Et q. 204. art. 1. ad 1. Et q. 205. art. 1. ad 1. Et q. 206. art. 1. ad 1. Et q. 207. art. 1. ad 1. Et q. 208. art. 1. ad 1. Et q. 209. art. 1. ad 1. Et q. 210. art. 1. ad 1. Et q. 211. art. 1. ad 1. Et q. 212. art. 1. ad 1. Et q. 213. art. 1. ad 1. Et q. 214. art. 1. ad 1. Et q. 215. art. 1. ad 1. Et q. 216. art. 1. ad 1. Et q. 217. art. 1. ad 1. Et q. 218. art. 1. ad 1. Et q. 219. art. 1. ad 1. Et q. 220. art. 1. ad 1. Et q. 221. art. 1. ad 1. Et q. 222. art. 1. ad 1. Et q. 223. art. 1. ad 1. Et q. 224. art. 1. ad 1. Et q. 225. art. 1. ad 1. Et q. 226. art. 1. ad 1. Et q. 227. art. 1. ad 1. Et q. 228. art. 1. ad 1. Et q. 229. art. 1. ad 1. Et q. 230. art. 1. ad 1. Et q. 231. art. 1. ad 1. Et q. 232. art. 1. ad 1. Et q. 233. art. 1. ad 1. Et q. 234. art. 1. ad 1. Et q. 235. art. 1. ad 1. Et q. 236. art. 1. ad 1. Et q. 237. art. 1. ad 1. Et q. 238. art. 1. ad 1. Et q. 239. art. 1. ad 1. Et q. 240. art. 1. ad 1. Et q. 241. art. 1. ad 1. Et q. 242. art. 1. ad 1. Et q. 243. art. 1. ad 1. Et q. 244. art. 1. ad 1. Et q. 245. art. 1. ad 1. Et q. 246. art. 1. ad 1. Et q. 247. art. 1. ad 1. Et q. 248. art. 1. ad 1. Et q. 249. art. 1. ad 1. Et q. 250. art. 1. ad 1. Et q. 251. art. 1. ad 1. Et q. 252. art. 1. ad 1. Et q. 253. art. 1. ad 1. Et q. 254. art. 1. ad 1. Et q. 255. art. 1. ad 1. Et q. 256. art. 1. ad 1. Et q. 257. art. 1. ad 1. Et q. 258. art. 1. ad 1. Et q. 259. art. 1. ad 1. Et q. 260. art. 1. ad 1. Et q. 261. art. 1. ad 1. Et q. 262. art. 1. ad 1. Et q. 263. art. 1. ad 1. Et q. 264. art. 1. ad 1. Et q. 265. art. 1. ad 1. Et q. 266. art. 1. ad 1. Et q. 267. art. 1. ad 1. Et q. 268. art. 1. ad 1. Et q. 269. art. 1. ad 1. Et q. 270. art. 1. ad 1. Et q. 271. art. 1. ad 1. Et q. 272. art. 1. ad 1. Et q. 273. art. 1. ad 1. Et q. 274. art. 1. ad 1. Et q. 275. art. 1. ad 1. Et q. 276. art. 1. ad 1. Et q. 277. art. 1. ad 1. Et q. 278. art. 1. ad 1. Et q. 279. art. 1. ad 1. Et q. 280. art. 1. ad 1. Et q. 281. art. 1. ad 1. Et q. 282. art. 1. ad 1. Et q. 283. art. 1. ad 1. Et q. 284. art. 1. ad 1. Et q. 285. art. 1. ad 1. Et q. 286. art. 1. ad 1. Et q. 287. art. 1. ad 1. Et q. 288. art. 1. ad 1. Et q. 289. art. 1. ad 1. Et q. 290. art. 1. ad 1. Et q. 291. art. 1. ad 1. Et q. 292. art. 1. ad 1. Et q. 293. art. 1. ad 1. Et q. 294. art. 1. ad 1. Et q. 295. art. 1. ad 1. Et q. 296. art. 1. ad 1. Et q. 297. art. 1. ad 1. Et q. 298. art. 1. ad 1. Et q. 299. art. 1. ad 1. Et q. 300. art. 1. ad 1. Et q. 301. art. 1. ad 1. Et q. 302. art. 1. ad 1. Et q. 303. art. 1. ad 1. Et q. 304. art. 1. ad 1. Et q. 305. art. 1. ad 1. Et q. 306. art. 1. ad 1. Et q. 307. art. 1. ad 1. Et q. 308. art. 1. ad 1. Et q. 309. art. 1. ad 1. Et q. 310. art. 1. ad 1. Et q. 311. art. 1. ad 1. Et q. 312. art. 1. ad 1. Et q. 313. art. 1. ad 1. Et q. 314. art. 1. ad 1. Et q. 315. art. 1. ad 1. Et q. 316. art. 1. ad 1. Et q. 317. art. 1. ad 1. Et q. 318. art. 1. ad 1. Et q. 319. art. 1. ad 1. Et q. 320. art. 1. ad 1. Et q. 321. art. 1. ad 1. Et q. 322. art. 1. ad 1. Et q. 323. art. 1. ad 1. Et q. 324. art. 1. ad 1. Et q. 325. art. 1. ad 1. Et q. 326. art. 1. ad 1. Et q. 327. art. 1. ad 1. Et q. 328. art. 1. ad 1. Et q. 329. art. 1. ad 1. Et q. 330. art. 1. ad 1. Et q. 331. art. 1. ad 1. Et q. 332. art. 1. ad 1. Et q. 333. art. 1. ad 1. Et q. 334. art. 1. ad 1. Et q. 335. art. 1. ad 1. Et q. 336. art. 1. ad 1. Et q. 337. art. 1. ad 1. Et q. 338. art. 1. ad 1. Et q. 339. art. 1. ad 1. Et q. 340. art. 1. ad 1. Et q. 341. art. 1. ad 1. Et q. 342. art. 1. ad 1. Et q. 343. art. 1. ad 1. Et q. 344. art. 1. ad 1. Et q. 345. art. 1. ad 1. Et q. 346. art. 1. ad 1. Et q. 347. art. 1. ad 1. Et q. 348. art. 1. ad 1. Et q. 349. art. 1. ad 1. Et q. 350. art. 1. ad 1. Et q. 351. art. 1. ad 1. Et q. 352. art. 1. ad 1. Et q. 353. art. 1. ad 1. Et q. 354. art. 1. ad 1. Et q. 355. art. 1. ad 1. Et q. 356. art. 1. ad 1. Et q. 357. art. 1. ad 1. Et q. 358. art. 1. ad 1. Et q. 359. art. 1. ad 1. Et q. 360. art. 1. ad 1. Et q. 361. art. 1. ad 1. Et q. 362. art. 1. ad 1. Et q. 363. art. 1. ad 1. Et q. 364. art. 1. ad 1. Et q. 365. art. 1. ad 1. Et q. 366. art. 1. ad 1. Et q. 367. art. 1. ad 1. Et q. 368. art. 1. ad 1. Et q. 369. art. 1. ad 1. Et q. 370. art. 1. ad 1. Et q. 371. art. 1. ad 1. Et q. 372. art. 1. ad 1. Et q. 373. art. 1. ad 1. Et q. 374. art. 1. ad 1. Et q. 375. art. 1. ad 1. Et q. 376. art. 1. ad 1. Et q. 377. art. 1. ad 1. Et q. 378. art. 1. ad 1. Et q. 379. art. 1. ad 1. Et q. 380. art. 1. ad 1. Et q. 381. art. 1. ad 1. Et q. 382. art. 1. ad 1. Et q. 383. art. 1. ad 1. Et q. 384. art. 1. ad 1. Et q. 385. art. 1. ad 1. Et q. 386. art. 1. ad 1. Et q. 387. art. 1. ad 1. Et q. 388. art. 1. ad 1. Et q. 389. art. 1. ad 1. Et q. 390. art. 1. ad 1. Et q. 391. art. 1. ad 1. Et q. 392. art. 1. ad 1. Et q. 393. art. 1. ad 1. Et q. 394. art. 1. ad 1. Et q. 395. art. 1. ad 1. Et q. 396. art. 1. ad 1. Et q. 397. art. 1. ad 1. Et q. 398. art. 1. ad 1. Et q. 399. art. 1. ad 1. Et q. 400. art. 1. ad 1. Et q. 401. art. 1. ad 1. Et q. 402. art. 1. ad 1. Et q. 403. art. 1. ad 1. Et q. 404. art. 1. ad 1. Et q. 405. art. 1. ad 1. Et q. 406. art. 1. ad 1. Et q. 407. art. 1. ad 1. Et q. 408. art. 1. ad 1. Et q. 409. art. 1. ad 1. Et q. 410. art. 1. ad 1. Et q. 411. art. 1. ad 1. Et q. 412. art. 1. ad 1. Et q. 413. art. 1. ad 1. Et q. 414. art. 1. ad 1. Et q. 415. art. 1. ad 1. Et q. 416. art. 1. ad 1. Et q. 417. art. 1. ad 1. Et q. 418. art. 1. ad 1. Et q. 419. art. 1. ad 1. Et q. 420. art. 1. ad 1. Et q. 421. art. 1. ad 1. Et q. 422. art. 1. ad 1. Et q. 423. art. 1. ad 1. Et q. 424. art. 1. ad 1. Et q. 425. art. 1. ad 1. Et q. 426. art. 1. ad 1. Et q. 427. art. 1. ad 1. Et q. 428. art. 1. ad 1. Et q. 429. art. 1. ad 1. Et q. 430. art. 1. ad 1. Et q. 431. art. 1. ad 1. Et q. 432. art. 1. ad 1. Et q. 433. art. 1. ad 1. Et q. 434. art. 1. ad 1. Et q. 435. art. 1. ad 1. Et q. 436. art. 1. ad 1. Et q. 437. art. 1. ad 1. Et q. 438. art. 1. ad 1. Et q. 439. art. 1. ad 1. Et q. 440. art. 1. ad 1. Et q. 441. art. 1. ad 1. Et q. 442. art. 1. ad 1. Et q. 443. art. 1. ad 1. Et q. 444. art. 1. ad 1. Et q. 445. art. 1. ad 1. Et q. 446. art. 1. ad 1. Et q. 447. art. 1. ad 1. Et q. 448. art. 1. ad 1. Et q. 449. art. 1. ad 1. Et q. 450. art. 1. ad 1. Et q. 451. art. 1. ad 1. Et q. 452. art. 1. ad 1. Et q. 453. art. 1. ad 1. Et q. 454. art. 1. ad 1. Et q. 455. art. 1. ad 1. Et q. 456. art. 1. ad 1. Et q. 457. art. 1. ad 1. Et q. 458. art. 1. ad 1. Et q. 459. art. 1. ad 1. Et q. 460. art. 1. ad 1. Et q. 461. art. 1. ad 1. Et q. 462. art. 1. ad 1. Et q. 463. art. 1. ad 1. Et q. 464. art. 1. ad 1. Et q. 465. art. 1. ad 1. Et q. 466. art. 1. ad 1. Et q. 467. art. 1. ad 1. Et q. 468. art. 1. ad 1. Et q. 469. art. 1. ad 1. Et q. 470. art. 1. ad 1. Et q. 471. art. 1. ad 1. Et q. 472. art. 1. ad 1. Et q. 473. art. 1. ad 1. Et q. 474. art. 1. ad 1. Et q. 475. art. 1. ad 1. Et q. 476. art. 1. ad 1. Et q. 477. art. 1. ad 1. Et q. 478. art. 1. ad 1. Et q. 479. art. 1. ad 1. Et q. 480. art. 1. ad 1. Et q. 481. art. 1. ad 1. Et q. 482. art. 1. ad 1. Et q. 483. art. 1. ad 1. Et q. 484. art. 1. ad 1. Et q. 485. art. 1. ad 1. Et q. 486. art. 1. ad 1. Et q. 487. art. 1. ad 1. Et q. 488. art. 1. ad 1. Et q. 489. art. 1. ad 1. Et q. 490. art. 1. ad 1. Et q. 491. art. 1. ad 1. Et q. 492. art. 1. ad 1. Et q. 493. art. 1. ad 1. Et q. 494. art. 1. ad 1. Et q. 495. art. 1. ad 1. Et q. 496. art. 1. ad 1. Et q. 497. art. 1. ad 1. Et q. 498. art. 1. ad 1. Et q. 499. art. 1. ad 1. Et q. 500. art. 1. ad 1. Et q. 501. art. 1. ad 1. Et q. 502. art. 1. ad 1. Et q. 503. art. 1. ad 1. Et q. 504. art. 1. ad 1. Et q. 505. art. 1. ad 1. Et q. 506. art. 1. ad 1. Et q. 507. art. 1. ad 1. Et q. 508. art. 1. ad 1. Et q. 509. art. 1. ad 1. Et q. 510. art. 1. ad 1. Et q. 511. art. 1. ad 1. Et q. 512. art. 1. ad 1. Et q. 513. art. 1. ad 1. Et q. 514. art. 1. ad 1. Et q. 515. art. 1. ad 1. Et q. 516. art. 1. ad 1. Et q. 517. art. 1. ad 1. Et q. 518. art. 1. ad 1. Et q. 519. art. 1. ad 1. Et q. 520. art. 1. ad 1. Et q. 521. art. 1. ad 1. Et q. 522. art. 1. ad 1. Et q. 523. art. 1. ad 1. Et q. 524. art. 1. ad 1. Et q. 525. art. 1. ad 1. Et q. 526. art. 1. ad 1. Et q. 527. art. 1. ad 1. Et q. 528. art. 1. ad 1. Et q. 529. art. 1. ad 1. Et q. 530. art. 1. ad 1. Et q. 531. art. 1. ad 1. Et q. 532. art. 1. ad 1. Et q. 533. art. 1. ad 1. Et q. 534. art. 1. ad 1. Et q. 535. art. 1. ad 1. Et q. 536. art. 1. ad 1. Et q. 537. art. 1. ad 1. Et q. 538. art. 1. ad 1. Et q. 539. art. 1. ad 1. Et q. 540. art. 1. ad 1. Et q. 541. art. 1. ad 1. Et q. 542. art. 1. ad 1. Et q. 543. art. 1. ad 1. Et q. 544. art. 1. ad 1. Et q. 545. art. 1. ad 1. Et q. 546. art. 1. ad 1. Et q. 547. art. 1. ad 1. Et q. 548. art. 1. ad 1. Et q. 549. art. 1. ad 1. Et q. 550. art. 1. ad 1. Et q. 551. art. 1. ad 1. Et q. 552. art. 1. ad 1. Et q. 553. art. 1. ad 1. Et q. 554. art. 1. ad 1. Et q. 555. art. 1. ad 1. Et q. 556. art. 1. ad 1. Et q. 557. art. 1. ad 1. Et q. 558. art. 1. ad 1. Et q. 559. art. 1. ad 1. Et q. 560. art. 1. ad 1. Et q. 561. art. 1. ad 1. Et q. 562. art. 1. ad 1. Et q. 563. art. 1. ad 1. Et q. 564. art. 1. ad 1. Et q. 565. art. 1. ad 1. Et q. 566. art. 1. ad 1. Et q. 567. art. 1. ad 1. Et q. 568. art. 1. ad 1. Et q. 569. art. 1. ad 1. Et q. 570. art. 1. ad 1. Et q. 571. art. 1. ad 1. Et q. 572. art. 1. ad 1. Et q. 573. art. 1. ad 1. Et q. 574. art. 1. ad 1. Et q. 575. art. 1. ad 1. Et q. 576. art. 1. ad 1. Et q. 577. art. 1. ad 1. Et q. 578. art. 1. ad 1. Et q. 579. art. 1. ad 1. Et q. 580. art. 1. ad 1. Et q. 581. art. 1. ad 1. Et q. 582. art. 1. ad 1. Et q. 583. art. 1. ad 1. Et q. 584. art. 1. ad 1. Et q. 585. art. 1. ad 1. Et q. 586. art. 1. ad 1. Et q. 587. art. 1. ad 1. Et q. 588. art. 1. ad 1. Et q. 589. art. 1. ad 1. Et q. 590. art. 1. ad 1. Et q. 591. art. 1. ad 1. Et q. 592. art. 1. ad 1. Et q. 5

hoc, qd homines in quacumque religione adven-
tur, sicut Aug. dicit contra Faustum: & ideo oportuit
prius institui circumcissionem, quam lex daretur.
Illi autem patres, qui fuerunt ante legem, familias
suas instruxerunt de diuinis, per modum patris
ne admonitionis. vnde & Dominus dicit de Abra-
ham, scio qd praecepturus sit filiis suis, & domui suae
post se, ut custodiant viam Domini.

l. 19. e. 11. in
fine, ro. 6.

AD TERTIVM dicendum, quod baptismus in se
continet perfectionem salutis, ad quam Deus omnes
homines vocat, secundum illud 1. Timoth. 2.
Qui vult omnes homines saluos fieri: & ideo bap-
tismus omnibus populis proponitur. Circumci-
sio autem non continebat perfectionem salutis, sed
figurabat ipsam ut fiendam per Christum, qui erat
ex iudaorum populo nasciturus. & ideo illi soli po-
pulo data est circumcisio.

l. 2. q. 81. ar.
5. ad 3. & ar.
2. ad 2.

AD QVARTVM dicendum, quod circumcisio in-
stituta est, ut signum fidei Abrahæ, qui credidit se
patrem futurum Christi sibi repromissi: & ideo con-
uenienter solis maribus competebar. Peccatum est
originale, contra quod specialiter circumcisio ordi-
nabatur, a patre trahitur, non a matre, ut in secunda
parte dictum est. * sed baptismus continet uirtutem
Christi, qui est uniuersalis causa salutis omnium,
& remissionis omnium peccatorum.

ARTICVLVS III.

Utrum ritus circumcissionis fuerit conueniens:

AD TERTIVM sic proceditur. Videtur, quod ritus
circumcissionis non fuerit conueniens. Cir-
cumcisio enim (ut dictum est *) fidei quaedam pro-
fessio est: sed fides in ui apprehensiuam existit, cuius
operationes maxime apparent in capite. ergo magis
debet signum circumcissionis dari in capite,
quam in membro generationis.

q. d. 1. q. 2. ar.
3. q. 2. & 3. &
Ioan. 7. le. 2.
Et Ro. 4. le. 2.
artic. 1. & 2.
huius q.

¶ 2 Præ. Ad usum sacramentorum assumimus
ea, quorum est communior usus: sicut aquam ad
ablundum, & panem ad reficiendum: sed ad inci-
dendum communius utimur cultello ferreo quam
petrino. ergo circumcisio non debuit fieri cultello
petrino.

In hom. cir-
cumcissionis
inter princ.
& med. in
hom. totius
anni repe-
tiones.

¶ 3 Præ. Sicut baptismus instituitur in remedium
originalis peccati, ita etiam circumcisio, sicut Beda
dicit: * sed baptismus non differtur usque ad octa-
uum diem (ne pueris periculum damnationis im-
mineat propter originale peccatum, si nondum ba-
ptizati decedant) quandoque etiam traditur bap-
tismus post octauum diem. ergo circumcissioni non
debet determinari octauus dies, sed debebat qua-
doque præueniri, sicut et quandoque tardabatur.

SED CONTRA est, quod Rom. 4. super illud, & si-
gnum accepit circumcissionis, determinatur in * gl.
prædictus circumcissionis ritus.

In gl. ord. su-
per illud, si
signum ac-
cepit circum-
cissionis.
art. præced.
huius q.

RESPON. Dicendum, quod (sicut dictum est *) cir-
cumcisio quoddam signum fidei est, institutum a
Deo, cuius sapientia non est numerus: determina-
re autem conuenientia signa, est sapientia opus: &
ideo concedendum est, quod ritus circumcissionis
fuit conueniens.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod circumcisio
conuenienter fiebat in membro generationis. Pri-
mo quidem: quia signum erat fidei, qua Abrahā
credidit Christum ex suo semine nasciturum. Secū-
do, quia erat in remedium peccati originalis, quod
per actum generationis traducitur. Tertio, quia or-
dinabatur ad diminutionem carnalis concupiscen-

tia, quæ præcipue in membris illis uiget, propter
abundantiam delectationis ueneriorum.

AD SECUNDM dicendum, quod cultellus lapi-
deus non erat de necessitate circumcissionis: unde
non inuenitur tale instrumentum præcepto diuini
no determinatum. neque etiam communiter tali
instrumento iudei utebantur ad circumcidendum,
sicut neque modo utuntur. Leguntur tamen ali-
quæ circumcissiones famosæ, cultello lapideo factæ:
sicut legitur Exod. 4. quod tulit Sephora acutissimam
petram, & circumcidit præputium filii sui. & Iosue
5. dicitur: Facti sunt cultellos lapideos, & circumcide-
secundo filios Israel. per quod figurabatur circum-
cissionem spiritualem esse fiendam per Christum,
de quo dicitur 1. Cor. 10. Petra autem erat Christus.

AD TERTIVM dicendum, quod octauus dies deter-
minabatur circumcissioni: tum propter mysterium,
quia in octaua ætate (quæ erit ætas resurgentium)
quasi in octauo die perficitur per Christum spiri-
tualis circumcisio, quando auferretur ab electis non
solum culpam, sed etiam omnem poenitentiam: tum
etiam propter teneritudinem infantis ante octauū
diem: unde etiam de aliis animalibus Leuit. 22. præ-
cipitur, bos, ouis & capra, cum genita fuerint, septē
diebus erunt sub ubere matris suæ, die autem octa-
uo & deinceps offerri poterunt domino. erat autē
octauus dies de necessitate præcepti: ita scilicet,
quod octauum diem prætermittentes, peccabant etiā
si esset sabbatum, secundum illud Ioan. 7. Circum-
cissionem accepit homo in sabbatho, ut non solua-
tur lex Moysi: non tamen erat de necessitate sacra-
menti: quia si aliqui omittentibus octauum diem, po-
stea poterant circumcidi: quidam etiam dicunt, quod
propter periculum imminens mortis, poterat
octauus dies præueniri, sed hoc nec ex autoritate
scripturæ, nec ex consuetudine iudaorum habe-
ri potest. vnde melius dicendum est, sicut etiam
Hug. * de Sanct. Vic. dicit, quod octauus dies nulla
necessitate præueniebatur. vnde super illud Pro-
4. Unigenitus eram coram matre mea, dicit glo. 7.
quod alius Berabeæ paruulus non computatur:
quia ante octauum diem mortuus, nominatus non
fuit, & per consequens nec circumcisus,

Potest colligi
ex hoc, de
sacra. para-
3. c.
ordinis.

ARTICVLVS IIII.

Utrum circumcisio conferebat gratiam iustificantem.

AD QVARTVM sic proceditur. Videtur, quod cir-
cumcisio non conferebat gratiam iustifican-
tem: dicit enim Apostolus Gal. 2. Si ex lege est
iustitia, Christus gratis mortuus est, id est sine cau-
sa: sed circumcisio erat quaedam obligatio legis im-
plenda, secundum illud Gal. 6. Testificor omni ho-
mini circumcidenti se, quoniam debitor est uniuersæ
legis faciendæ. ergo si ex circumcissione est iusti-
tia, Christus gratis, id est sine causa, mortuus est:
sed hoc est inconueniens. non ergo ex circumcissione
erat gratia iustificans a peccato.

Sup. q. 61. ar.
1. ad 3. &
4. d. 1. q. 2. ar.
4. & uer. q. 2.
28. artic. 3. ad
12. & Ro. 4.
le. 2. & 6. q.
10. c.

¶ 2 Præ. Ante institutionem circumcissionis sola
fides ad iustificationem sufficiebat: dicit enim Greg.
in Moral. 7. Quod apud nos ualeat aqua baptis-
matis, hoc egit apud ueteres pro paruulis sola fides:
sed uirtus fidei non est imminuta per mandatum
circumcissionis. ergo sola fides paruulos iustifica-
bat, & non circumcisio.

lib. 4. c. 5. ad
ca. med.

¶ 3 Præ. Iosue 5. legitur, quod populus qui natus est
in deserto per quadraginta annos, in circumcisus fuit.
si ergo per circumcissionem auferbatur peccatum ori-

